

L'escultor Agustí Querol

Amb el nom "Entre dos segles. Artistes tortosins en temps de canvi", el passat 21 de desembre el Museu de Tortosa va obrir una nova sala d'exposició permanent. Està dedicada a tres figures cabdals: els pintors Antoni Casanova Estorach (1847- París 1896) i Francesc Gimeno Arasa (1858 - Barcelona 1927) i l'escultor Agustí Querol Subirats (1860 - Madrid 1909). Inclou un total de 55 obres i es podrà visitar durant tot l'any 2025.

Josep Bayerri Raga
periodista

Agustí Querol, després dels seus estudis inicials a Tortosa amb Víctor Cerveto, a Barcelona i els tres anys de pensionat a Roma, s'installa a Madrid el 1887. Membre del partit conservador de Cánovas, de qui faria el monument funerari, i molt amic del també tortosí Albert Bosch i Fustegueres, diputat per Roquetes (1876-91), alcalde de Madrid (1891-94) i ministre de Foment (1895), va gaudir dels favors dels diferents governs durant els anys de la Restauració. Això li suposa encàrrecs a diferents llocs d'Espanya, molts a Madrid i a Barcelona com el monument a Serafí Pitarrà (1906) a la rambla de Santa Mònica; i també a ciutats arreu del món (l'Havana, Manila, Mèxic, Montevideo, Lima, Guayaquil, Paraná...). Al seu moment fou consi-

derat, amb el valencià Mariano Benlliure, l'escultor més important d'Espanya i pel seu taller van desfil·lar els que serien destacats escultors com el mael·là Pau Gargallo (1904).

L'amistat amb Albert Bosch feu que este li encarregués l'elaboració del monumental grup escultòric que havia de coronar l'edifici recent construït per a Ministeri a la plaça d'Atocha. Per cert, que en aquell mateix edifici va tindre-hi també el seu despatx, quan era Ministeri d'Agricultura, un altre tortosí d'adopció, Marcelino Domingo (1933-34). El monument estava format per tres elements diferenciats, realitzats amb marbre de Carrara a Itàlia, un central "la Glòria" i dos laterals "els Pegasos". Poc després de la seua mort, l'Ajuntament de Tortosa va acordar el 1918 erigir-li un monument i crear un museu per acollir les seues obres a Tortosa que, Federico Pastor i Lluís, director del Museu Municipal, xifrava en 36 entre obres

La replica en bronze del monument "La Gloria y los Pegasos". L'original en marbre d'un dels dos laterals està dipositat a un magatzem de Madrid.

acabades, buidats de guix, disseny de projectes i fotografies. Tot va quedar en no res. El monument fou encarregat al seu alumne José Cerveto, fill de Víctor Cerveto que havia estat el seu mestre, del qual se'n conserva un bust que va estar molts anys sobre un pedestal a l'entrada del Parc. Cap a 1950, la filla de Querol va adreçar-se a l'aleshores alcalde Esteban Albacar oferint els arxius i obres que tenia ella; no va rebre resposta.

A principis dels anys setanta es varen produir alguns desprendiments a la cornisa de l'edifici, la qual cosa, unida al pes de l'obra i els desperfectes de la Guerra, va fer témer pel col·lapse. Aleshores (1974) es va de-

cidir desmuntar l'original d'Agustí Querol i substituir-lo per una rèplica en bronze que s'encarregà a l'escultor oficial Joan de Alos, autor de les escultures del Valle de los Caídos. Aquells anys jo era president del Col·legi d'Aparelladors i, previ acord de la Junta, vaig escriure a l'aleshores ministre, Tomàs Allende García-Baxter, proposant la cessió d'algun dels elements de l'escultura original per a instal·lar-la a Tortosa i compromentent el Col·legi a pagar les despeses del transport, que no eren poques. Em va respondre per carta i va trucar-me el seu secretari dient que la idea era interessant, però que calia que la petició es formulés des de l'Ajuntament. Vaig traslladar-

li tot l'expedient a l'alcalde Felipe Tallada i mai més en vaig tindre notícies. Mentrestant, les escultures originals de marbre eren abandonades a un magatzem del Ministeri.

El 1992 el Ministeri les cedia a l'Ajuntament de Madrid perquè, prèvia restauració, foren instal·lades a diversos indrets de la capital: "La Gloria" a la Glorieta de Cadis (1995) i els dos "Pegasos" a la plaça de Legazpi (1998), tot i que en reordenar-se la plaça una fou retirada i traslladada a un magatzem municipal (2005). El 2011 vaig viure uns mesos a Buenos Aires i passejant pel bari de Palermo em va sorprendre un gran monument molt valorat per la gent: "...monumento pagado por los españoles de Argentina obra del escultor Querol Subirats", deia el seu peu. Vaig quedar tan impressionat que en tornar indagaria per saber on se trobaven les escultures del Ministeri d'Agricultura. En conèixer tota la història l'hi vaig explicar a l'aleshores alcalde i senador Ferran Bel pensant que es podia tornar a proposar el de quaranta anys abans de portar-ne alguna a Tortosa. Tampoc esta vegada va haver-hi sort. Potser ara que a Tortosa, Catalunya i Espanya manen els mateixos, podria intentar-se de nou recuperar el memorial Querol i portar a Tortosa el "Pegaso" que dorm a un magatzem de Madrid.